

ZMENY V DANIACH NEŽIVOTNÉHO POISTENIA VO VYBRANÝCH KRAJINÁCH EÚ#

CHANGES IN TAXATION OF NON-LIFE INSURANCE IN SELECTED COUNTRIES EU

KATARÍNA IZÁKOVÁ

Ing. Katarína Izáková, PhD., Katedra financií a účtovníctva, Ekonomická fakulta Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici, tel.: 048/446 63 19, e-mail: katarina.izakova@umb.sk

DAGMAR ŠKVARENINOVÁ

Mgr. Dagmar Škvareninová, PhD., Katedra odbornej jazykovej komunikácie, Ekonomická fakulta Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici, tel.: 048/446 25 17, e-mail: dagmar.skvareninova@umb.sk

Abstrakt

In recent years, policymakers have been looking to find ways to ensure that companies pay their fair share of tax. Due to the cross-border nature of tax evasion and avoidance, international cooperation in this field is particularly high on the political agenda. This paper will focus on changes in taxation of non-life insurance in selected countries of the European Union. Secondly, we will identify some current legislative changes concerning this field in the Slovak Republic. Finally, tax rates in these countries will be compared and simultaneously some differences in these tax rates will be highlighted.

Key words: Taxation. Non-life insurance. Tax rates. Countries EU.

1. Poistná daň z neživotného poistenia vybraných krajín EÚ

V poslednom období tvorcovia politiky hľadajú spôsoby, ako zabezpečiť, aby spoločnosti jednotlivých krajín platili spravodlivý podiel na dani. V dôsledku cezhraničného charakteru daňových únikov a vyhýbania sa daňovej povinnosti je medzinárodná spolupráca v tejto oblasti mimoriadne významná aj v politickom programe.

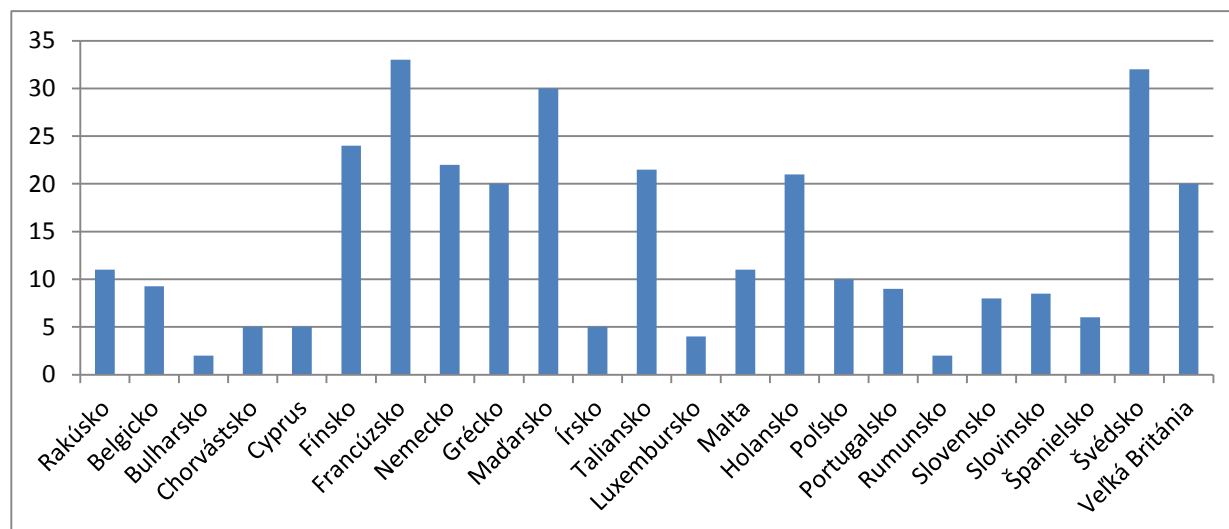
Cieľom článku je sa zamerať na zmeny v zdaňovaní neživotného poistenia vo vybraných krajinách Európskej únie. Ďalej určíme niektoré súčasné legislatívne zmeny týkajúce sa tejto oblasti v Slovenskej republike. Následne sa porovnajú daňové sadzby v týchto krajinách a poukáže sa na niektoré rozdiely v týchto daňových sadzbách.

Sledovanou problematikou sa zaoberala Podoabă, L. (2015), ktorá realizovala empirický výskum týkajúci sa vzťahu medzi zdaňovaním poistení, úrovňou životnej úrovne a vývojom poisťovacej oblasti. Haiss, P., Sümeg, K. (2008) zdôrazňujú vplyv reálnej úrokovej miery a úroveň ekonomického vývoja na prepojenie poistného rastu. Tvrdia, že sektoru poisťovníctva je potrebné venovať väčšiu pozornosť analýze finančného sektora a makroekonomickej politike. Tvrdenie, že ak poisťovňa za niektoré poistky bude účtovať príliš vysoký poplatok, bude pre konkurenta výhodnejšie poistné (Ohlsson, E., Johansson, B., 2010).

Dane z poistného sú v Európe bežné, i keď uplatňované dane v jednotlivých krajinách sa líšia. Správa Insurance Europe je založená na údajoch, ktoré zozbierala spoločnosť Insurance Europe od jej členských združení. Tieto údaje zahŕňajú 27 krajín v Európe (26 krajín Európskeho hospodárskeho priestoru a Švajčiarsko), ktoré majú určitú formu nepriameho

VEGA 1/0757/15 Rozšírenie teoretickej konštrukcie SCP paradigmy a hypotézy efektívnej štruktúry v bankovníctve a poisťovníctve o aspekt rizika a ich empirická validácia v podmienkach Slovenskej republiky.

zdanenia poistného. Členské krajiny EÚ, ktoré uviedli, že nemajú zdanenie poistného sú Estónsko, Lotyšsko, Nórsko, Turecko a Česká republika (Insurance Europe, 2017).

Graf 1 Poistná daň neživotného poistenia vybraných krajín EÚ
Zdroj: Spracované podľa Asociácie britských poisťovní ABI (2016).

Len v roku 2015 rôzne európske krajiny ako Malta, Portugalsko, Slovinsko, Taliansko a Spojené kráľovstvo zvýšili svoje daňové sadzby poistného.

Štandardná sadzba dane z poistenia v Spojenom kráľovstve je v súčasnosti 6. najvyššou v Európe, za Gréckom, Talianskom, Holandskom a Fínskom, ako ukazuje analýza od asociácie britských poisťovní (ABI). Nedávno oznámené zvýšenie z 10 % na 12 % prinieslo Spojené kráľovstvo prvýkrát na 6. mieste nad Rakúskom a Maltou. Veľká Británia má tiež vyššiu sadzbu 20 % na poistenie, prenájom automobilov a predĺženie záruky. Štandardná sadzba dane z poistenia sa zvýšila vo Veľkej Británii už tretíkrát v rozmedzí len 18 mesiacov - táto miera sa zdvojnásobila zo 6 % na 12 % (v roku 2016 z 9,5 % na 10 % a v roku 2015 na 9,5 % zo 6 %). Poistná daň sa vzťahuje na všetky motorové, domáce, cestovné a zdravotné poistenie, či už osobné alebo obchodné. Na rozdiel od DPH nemôžu podniky nárokovať na zníženie nákladov. Spomínané zvýšenie dane z poistného zo 6 % na 12 % vzrástlo o približne 13 miliárd libier za päť rokov, čím sa stalo jednou z najväčších fiškálnych opatrení na zvyšovanie príjmov v poslednom období.

Vo Francúzsku, ako je zrejme z grafu 1, najvyššia daň z poistného je 33% pre motor, po ktorom nasleduje 30 % pre požiar. I keď podľa analýzy ABI je Francúzsko umiestnené až na 11. priečke podľa výšky sadzby dane, ktorú uvádza 9 % (okrem spomínanej 33 % sadzby na motor). Daň z poistného sa zvýšila na 12,5 % od roku 2017 pre právnu ochranu vodičov, pomoc osôb pričom v roku 2017 je zvýšenie na 13,4 %. Sadzba dane z poistného na krytie právnej ochrany sa zvýšila z 9 % na 11,6 % (Ernst & Young). Podľa Ernst & Young (2016) sa zaviedla daň zo "Spoločného fondu pre obete terorizmu" na majetkové poistné zmluvy. V roku 2016 bola sadzba 4,30 EUR za zmluvu. Fond záruky na odškodnenie obetí teroristických útokov sa zvýšil z paušálnej sumy vo výške 4,30 EUR na 5,90 EUR na jednu poistku od 1. januára 2017 pre všetky existujúce zdaniteľné poistky (Ernst & Young, 2017).

Najvyššie miery daní z poistenia dosahujú 32 % v prípade motorov vo Švédsku, motorov a požiarov vo Fínsku 24 %, v Nemecku 22 % v prípade požiaru a prerušenia prevádzky, v Grécku 20 % v prípade požiaru a požiaru motora. Poisťovatelia očakávajú zavedenie dane z poistenia aj na Slovensku.

Nový odvod z neživotného poistenia na Slovensku

Atraktivnosť podnikateľského prostredia v Slovenskej republike je okrem iných faktorov negatívne ovplyvnená aj vysokým daňovým zaťažením, ako aj častými zmenami v legislatíve, ako je to posudzované v správe o globálnej konkurencieschopnosti v rokoch 2015-2016, ktorá bola publikovaná Svetovým ekonomickým fórom (WER, 2015). Pokiaľ ide o celosvetovú konkurencieschopnosť, Slovensko je tretím najhorším hodnoteným členským štátom EÚ, krajinou s najnižšou hodnotou V4 a zároveň je menej konkurencieschopné ako Bulharsko alebo Rumunsko. Jedna zo súčasných legislatívnych zmien sa týka aj odvodu neživotného poistenia, ktorá bola platná od roku 2017. Súčasne sa pre novú formu zdanenia spracúva nový návrh novely zákona o poistení od novembra 2017.

V súčasnosti sa v Slovenskej republike neuplatňuje žiadna daň z poistenia. Na Slovensku je poisťovňa regulovaná zákonom č. 39/2015 Zbierky zákonov o poisťovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorá ukladá platiteľovi povinnosť zaplatiť odvod 8 % z poistného ziskového z poistenia povinne zmluvnej zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla vozidlo z činnosti vykonávanej na území Slovenskej republiky za predchádzajúci kalendárny rok až do konca februára príslušného roka na osobitný účet Ministerstva vnútra SR. Prostriedky z osobitného účtu rozdelí Ministerstvo vnútra SR po rokovaní s ministerstvom financií o jednotky požiarneho zboru na pokrytie nákladov spojených s obstarávaním materiálov, technického vybavenia a jeho prevádzky a údržby.

Ministerstvom financií navrhovaný 8 % odvod z celého neživotného poistenia rozpútal široký nesúhlas. Dňa 31. októbra 2016 spustila Slovenská asociácia poisťovní (SLASPO) kampaň proti rozšírenému odvodu na celé neživotné poistenie. Podľa názoru Slovenskej asociácie poisťovníctva je táto novela namierená proti zodpovedným, dobrovoľne poisteným občanom, ako aj právnickým osobám, ktoré nezaťažujú štát žiadosťami o príspevok v prípade problémov. Kampaň prebiehala na adrese www.rukyprec.sk - Držte ruky ďaleko od môjho poistenia, a to aj na samostatnom kanále Youtube a na www.slaspo.sk.

Národná banka Slovenska ako regulátor poistného sektora varovala pred prijatím tohto pozmeňujúceho a dopĺňajúceho návrhu, argumentovaním, že: „tento zákon prinesie odvetviu stratu, zvýši poistné a nakoniec bude mať negatívny dopad na štát.“ V správe o stave a vývoji finančného trhu za prvý polrok 2016 Národná banka Slovenska tiež varuje, že navrhovaný odvod vo výške 8 % z poistného by výrazne ovplyvnil ziskovosť sektora poisťovníctva a viedol by aj k vyšším cenám. V súlade s výsledkami za rok 2015 NBS uvádza, že celé odvetvie neživotného poistenia by skončilo so stratou, v úrazovom poistení, v nemocenskom poistení, poistným poistením a najmä poistením právnej ochrany. Podľa ministerstva financií je do istej miery štandardné zavádzať iné nepriame nástroje na poisťovacie služby nielen v Európe, ale inde vo svete. Pokiaľ ide o tieto nástroje, možno spomenúť poistnú prémiiu alebo osobitný poplatok za prémiiu. Pokiaľ ide o výšku poplatku, je známe, že sa pohybuje v rôznych krajinách a odvetviach od 1 do 30 % (SLASPO, 2016).

V snahe zistiť, v akej výške majú zaplatiť poisťovne na Slovensku daný odvod z neživotného poistenia za prvý polrok 2017 obrátili sme sa na generálnu riaditeľu SLASPO JUDr. Jozefína Žáková, ktorá uvádza: „žiaľ žiadne relevantné číselné údaje Vám neviem poskytnúť z týchto dôvodov:

1. Odvod sa bude prvýkrát odvádzať za mesiace január až november v decembri, a za december až v januári a to iba z tzv. nových zmlúv. Z predpísaného poistného sa objem nových zmlúv bez ďalších informácií nedá odvodiť. Preto koncom máme reálnu šancu zistiť, koľko poisťovne odvedli štátu po januári.
2. Celkovú výšku odvodu nie je celkom ľahké predikovať s ohľadom na to, že nie je celkom jasné, čo sa považuje za nové zmluvy. O výklad sa pokúsila Finančná správa ale veľmi

nešťastným spôsobom, ktorý ide nad rámec zákona. Do tejto chvíle na naše námietky nie je zo strany štátu jasný postoj.“

Tabuľka 1 Predpísané poistné neživotného poistenia za roky 2010-2017 v tis. EUR

Poist'ovne	Predpísané poistné								
	1. polrok 2017	1. polrok 2016	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010
Allianz - Slovenská poist'ovňa, a.s.	311 642	306 836	346 433	341 736	333 118	326 939	338 955	349 541	353 566
Kooperatíva poist'ovňa, a.s., VIG	246 833	242 016	258 710	254 245	255 111	250 576	249 973	253 143	248 030
Generali Poist'ovňa, a.s.	114 037	106 317	121 023	110 286	95 669	94 265	101 908	106 689	106 717
Komunálna poist'ovňa, a.s., VIG	98 156	93 887	79 662	70 196	64 401	60 499	58 840	55 052	51 894
ČSOB poist'ovňa, a.s.	44 666	43 401	37 518	29 824	28 169	27 053	25 380	24 109	21 123

Zdroj: Výročné správy sledovaných poist'ovní za roky 2009-2016.

V novembri 2017 Ministerstvo financií SR upresnilo, že za nové zmluvy v zmysle § 68a novely zákona o poist'ovníctve považuje všetky poistné zmluvy, ktoré boli uzavreté po 31. decembri 2016. Za novo uzavreté poistné zmluvy Ministerstvo financií SR považuje aj pokračovanie poistných zmlúv uzavretých pôvodne na dobu určitú, pri ktorých poistná doba uplynula po 31. decembri 2016, pričom následne sa v zmluvnom vzťahu pokračuje na základe vzájomnej dohody zmluvných strán uskutočnenej po 31.12.2016 za zmenených zmluvných podmienok, (napr. zmena predmetu poistenia alebo rozsahu krytia, zmena výšky poistného, zmena poistnej doby) pri ktorých je možné vykonať novú kalkuláciu poistného. Za novo uzavretú poistnú zmluvu Ministerstvo financií SR taktiež považuje poistenie, vzniknuté na základe rámcovej leasingovej poistnej zmluvy, pri ktorej došlo po 31.12. 2016 k doplneniu predmetu poistenia, a to v rozsahu tohto doplnenia (Finančné riaditeľstvo SR).

V tabuľke 1 sú údaje predpísaného poistného neživotného poistenia sledovaných poist'ovní so zámerom výpočtu 8 %-ného odvodu. Nakoľko do súčasnej doby nie je jasná metodika výpočtu, svoj zámer sme nemohli kvantifikovať. Predpokladáme, že daný odvod bude jednorazovou záležitosťou, nakoľko vieme, že sa pripravuje miesto daného odvodu daň z poistného, ktorá je v súčasnosti vo fáze pripomienkovania. Ministerstvo financií novú daň zdôvodnilo s tým, že je štandardom EÚ a uplatňujú ju tri štvrtiny členských štátov, a to z dôvodu, že poist'ovacie služby sú v EÚ oslobodené od dane z pridanej hodnoty. O novej dani zatiaľ vieme, že bude mať charakter nepriamej dane a sadzby dane budú diferencované podľa druhu poistenia. Generálna riaditeľka SLASPO konštatuje, že nahradenie odvodu poistnou daňou by sa vyriešili existujúce nejasnosti ohľadom jeho platenia a je to transparentnejší spôsob platby poistencom, ktorý bude mať jasno v tom, čo zo sumy zaplatenej poist'ovni bude poistné a aká je k tomu vysoká daň (Rybník, 2017).

Záver

Tento príspevok sa sústredil na zmeny v daniach neživotného poistenia vo vybraných krajinách EÚ a odvodu z neživotného poistenia, ktorý bol zavedený v podmienkach slovenského poist'ovníctva v roku 2017. Prvá časť článku priniesla prehľad o špecifických sadzbách daní vybraných krajín s dôrazom na ich aktuálne zmeny. Nespokojnosť so zvyšovaním daní z poistného deklaruje Veľká Británia, ktorá v priebehu krátkej doby viacnásobne zvyšuje sadzby daní na vybrané produkty neživotného poistenia. Celkovo vyššie zdanenie z poistenia neživotného poistenia dosahujú vo Švédsku 32 %, vo Fínsku 24 %, v

Nemecku 22 % a v Grécku 20 %. Francúzsko na so špecifikáciou 33 % sadzby dane na motor, 30 % na oheň), v roku 2016 zaviedla daň zo „Spoločného fondu pre obete terorizmu.“ Na druhej strane členské krajiny EÚ, ktoré nemajú zdanenie poistného sú Estónsko, Lotyšsko, Nórsko, Turecko a Česká republika. Rôznorodosť sadzby daní na produkty neživotného poistenia nám poukazuje na oprávnenosť určovania si ich vlastnými právomocami jednotlivých krajín EÚ. Na príklade Slovenska sme dokumentovali kontroverznosť nového odvodu na celé neživotné poistenie a následné legislatívne úpravy na plánovanú novú daň z poistenia, ktorá bude diferencovaná podľa druhu poistenia, tak ako to môžeme vidieť u ostatných krajín EÚ.

Literatúra

- [1] Allianz, SP, a.s. *Výročné správy pre roky 2009-2016*. [cit. 2017-09-21]. [cit. 2017-10-20]. Dostupné na internete: < <https://www.allianzsp.sk/vyroczne-spravy/> >
- [2] Association of British Insurers ABI. 2016. *European Insurance Premium Tax (IPT) comparison table*. [cit. 2017-10-20]. Dostupné na internete: <<https://www.abi.org.uk/>>
- [3] CARPENTER, I. 2017. *The insurance premium tax rise - who really pays?* [cit. 2017-10-20]. Dostupné na internete: <<https://www.rsmuk.com/ideas-and-insights/weekly-tax-brief-31-may-2017/the-insurance-premium-tax-rise-who-really-pays>>
- [4] ČSOB poisťovňa, a.s. *Výročné správy pre roky 2009-2016*. [cit. 2017-10-20]. Dostupné na internete: < <https://www.csob.sk/o-nas/poistovna#financne-informacie> >
- [5] Ernst & Young, 2015-2017. *Global insurance premium tax newsletter*. [cit. 2017-10-20]. Dostupné na internete: <<http://www.ey.com/IPT>>
- [6] Generali Poist'ovňa, a.s. *Výročné správy pre roky 2009-2016*. [cit. 2017-10-20]. Dostupné na internete: <<https://www.generalisk.sk/o-nas/vyroczne-spravy/vyroczne-spravy.html>>
- [7] HAISSs, P., SUMEG, K., 2008. *The relationship between insurance and economic growth in Europe: a theoretical and empirical analysis*. *Empirica*. Journal of European Economics Volume 35, Issue 4, pp. 405–431. 2008. ISSN: 0340-8744.
- [8] Insurance Europe 2017: *Indirect taxation on insurance contracts in Europe*. March 2016, Brussels. Research report. [cit. 2017-09-21]. Dostupné na internete: <<http://www.insuranceeurope.eu/>>
- [9] Komunálna poisťovňa, a.s., *Výročné správy pre roky 2009-2016*. [cit. 2017-10-20]. Dostupné na internete: <<http://www.koop.sk/o-nas/vyroczne-spravy/>>
- [10] Kooperatíva poisťovňa, a.s., *Výročné správy pre roky 2009-2016*. [cit. 2017-10-20]. Dostupné na internete: < <https://www.allianzsp.sk/vyroczne-spravy/> >
- [11] LINDEN, R. WAL, A. 2000. *Insurance Premium Tax in a European Perspective* 28 Intertax, Issue 3, 131–137 s. 2000. ISSN: 0165-2826.
- [12] OHLSSON, E., JOHANSSON, B. 2010. *Non-Life Insurance Pricing with Generalized Linear Models*. Berlén : Springer Berlin Heidelberg, 174p. 2010. ISBN 978-3-642-10791-7.
- [13] PODOABA, L. 2015. *An Empirical Research Regarding the Link between Tax Insurance, Level of Living Standards and Development of the Insurance Branch*. *Procedia Economics and Finance* 32 ,1525-1540 s. 2015. ISSN: 2212-5671.

- [14] RYBNÍK, J. 2017. *Daň z poistenia nahradí doterajší poistný odvod*. [cit. 2017-10-20]. Dostupné na internete: <<http://finweb.hnonline.sk/ekonomika/1039669-dan-z-poistenia-nahradi-doterajsi-poistny-odvod>>
- [15] SLASPO. 2016. *Stanoviská SLASPO v procese tvorby návrhu novely zákona o poisťovníctve*. [cit. 2017-11-02-]. Dostupné na internete: <<https://www.slaspo.sk/8-perc-odvod>>
- [16] World Economic Forum. 2015. *The Global Competitiveness Report 2015-2016*. [cit. 2017-11-02-]. Dostupné na internete: <<http://reports.weforum.org/global-competitiveness-report-2015-2016/>>
- [17] *IPT compliance services supported by IPT Quote*. [cit. 2017-11-02-]. Dostupné na internete: <<https://www.tmf-group.com/en/services/companies/accounting-tax/ipt/>>